

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ชนิดการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาปัญหาการสอนภาษาไทย ตามหลักสูตรพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มีความเชื่อถือได้ จึงได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยที่เกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งแยกกล่าวตามลำดับดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นครูผู้สอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2536 จำนวน 702 คน จากจำนวนโรงเรียน 488 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นครูผู้สอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2536 จำนวน 255 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการดังนี้

การหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร (ประคอง กรรณสูตร, 2528 : 10 อ้างจาก Taro Yamane)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
 N แทน ขนาดของประชากร
 e แทน ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= \frac{702}{1 + 702(.05)^2} \\ &= 254.80 \text{ คน} \\ &\approx 255 \text{ คน} \end{aligned}$$

3. วิธีสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาโดยการแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportion Stratified Random Sampling) ตามอำเภอ และ ขนาดโรงเรียน โดยมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

3.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรยามานะ (ประมาณการผลสุด, 2528 : อ้างจาก Taro Yamane) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 255 คน

3.2 กำหนดขนาดของโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดขนาดของโรงเรียนในสังกัดออกเป็น 7 แบบ โดยใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2535 : 4)

แบบ 1 มีนักเรียน	1 - 120	คน
แบบ 2 มีนักเรียน	121 - 300	คน
แบบ 3 มีนักเรียน	301 - 600	คน
แบบ 4 มีนักเรียน	601 - 900	คน
แบบ 5 มีนักเรียน	901 - 1,200	คน
แบบ 6 มีนักเรียน	1,201 - 1,500	คน
แบบ 7 มีนักเรียน	1,500 คนขึ้นไป	

สำหรับข้อมูลขนาดโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลานั้น มีทั้ง 7 แบบ เพื่อความเหมาะสมผู้วิจัยได้พิจารณาให้รวมแบบที่ 3, 4, 5, 6 และ 7 เป็นแบบที่ 3 จึงทำให้การแบ่งขนาดของโรงเรียนในการวิจัยครั้งนี้มีขนาดโรงเรียน 3 ขนาด คือ

- ขนาดเล็ก (แบบที่ 1)
- ขนาดกลาง (แบบที่ 2)
- ขนาดใหญ่ (แบบที่ 3, 4, 5, 6, และ 7)

3.3 หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละขนาดโรงเรียนรายละเอียดตามตาราง 1

3.4 สุ่มอำเภอ/กิ่งอำเภอ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 9 อำเภอ/กิ่งอำเภอ จากจำนวน 16 อำเภอ/กิ่งอำเภอ

3.5 หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนของอำเภอ/กิ่งอำเภอ ตามตาราง 2

3.6 เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละขนาดโรงเรียนของอำเภอ/กิ่งอำเภอแล้ว จึงสุ่มตัวอย่างครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 255 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
เล็ก	90	33
กลาง	321	116
ใหญ่	291	106
รวมทั้งสิ้น	702	255

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ของแต่ละอำเภอ/
กิ่งอำเภอ จำแนกตามขนาดโรงเรียน

อำเภอ/ กิ่งอำเภอ	ขนาดโรงเรียน	จำนวนประชากร	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง
หาดใหญ่	เล็ก	3	2
	กลาง	32	21
	ใหญ่	41	28
จะนะ	เล็ก	17	11
	กลาง	26	17
	ใหญ่	36	24

ตาราง 2 (ต่อ)

อำเภอ/ กิ่งอำเภอ	ขนาดโรงเรียน	จำนวนประชากร	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง
นาทวี	เล็ก	8	5
	กลาง	22	15
	ใหญ่	14	10
สะเดา	เล็ก	4	3
	กลาง	27	18
	ใหญ่	21	14
ควนเนียง	เล็ก	5	3
	กลาง	15	10
	ใหญ่	7	5
สิงหนคร	เล็ก	5	3
	กลาง	19	13
	ใหญ่	31	21
กระแสสินธุ์	เล็ก	1	1
	กลาง	6	4
	ใหญ่	5	3

ตาราง 2 (ต่อ)

อำเภอ/ กิ่งอำเภอ	ขนาดโรงเรียน	จำนวนประชากร	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง
บางกล้า	เล็ก	3	2
	กลาง	11	7
	ใหญ่	7	5
คลองหอยโข่ง	เล็ก	1	1
	กลาง	12	8
	ใหญ่	2	1
รวมทั้งสิ้น		381	255

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากแนวคิดที่ได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการสอนภาษาไทย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

1.1 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) เพื่อตามเกี่ยวกับวุฒิการศึกษา สาขาวิชาเอก และประสบการณ์การ

1.3 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Form) ให้ครูผู้สอนแสดงความคิดเห็น เสนอแนะปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหาเพิ่มเติม

2. การสร้างเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามลำดับดังนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้าแนวคิดจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทย 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมแผนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 สร้างแบบสอบถามแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบสอบถามแบบปลายเปิด (ภัทรา นิคมานนท์, 2534 : 34-42) รวมทั้งศึกษาจากแบบสอบถามของ กิ่งแก้ว ไทธรรม, (2536 : 111-116) และคุสิต ลีคนาติโรรัตน์ (2536 : 163-172) เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาเพื่อตรวจความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาสิ่งที่ควรแก้ไขปรับปรุง แล้วนำผลการพิจารณาไปทำการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยวัดดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับปัญหาการสอนภาษาไทยด้านนั้น ๆ ตามวิธีของโรวินELLIและแฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hambleton, 1978 : 34-37 อ้างถึงในบุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์ 2527 : 69) และนำข้อเสนอแนะในสิ่งที่ควรแก้ไขปรับปรุง มาเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

2.4 นำแบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ตามเกณฑ์ไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ที่เป็นกลุ่มประชากรเป้าหมายแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

2.5 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และคำนวณหาคุณภาพทั้งฉบับโดยหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการเตรียมแผนการสอน $\alpha = 0.9171$ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน $\alpha = 0.9242$ ด้านสื่อการเรียนการสอน $\alpha = 0.7624$ ด้านการวัดผลและประเมินผล $\alpha = 0.9313$

2.6 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้ว มาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม ให้เหมาะสมแล้วนำไปใช้เก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา และขอนหนังสือ นำส่งจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ
2. ขอนหนังสือจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ถึงผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละอำเภอ/กิ่งอำเภอ เพื่อขอความร่วมมือ ให้ครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตอบแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถามส่งมายังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ภายใน 10 วันหลังจากส่งแบบสอบถามไป

3. ผู้วิจัยไปปรับแบบสอบถามจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ โดยได้รับแบบสอบถามมาทั้งหมด 245 ชุด ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม โดยเลือกเฉพาะที่สมบูรณ์แล้วนำผลการตอบไปจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 คือสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถามนั้น วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละของแต่ละรายการในแต่ละตัวแปร
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 คือปัญหาการสอนภาษาไทย ตามหลักสูตรพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) วิเคราะห์ด้วย
  - 2.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) เป็นรายข้อและรายด้าน ตามที่คะแนนของกลุ่มตัวอย่างและแปลตามเกณฑ์ (ประคอง กรรณสูต, 2528 : 113)
    - ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึงว่ามีปัญหาน้อยอย่างยิ่ง
    - ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึงว่ามีปัญหาน้อย
    - ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึงว่ามีปัญหาปานกลาง
    - ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึงว่ามีปัญหามาก
    - ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึงว่ามีปัญหาอย่างมากอย่างยิ่ง
  - 2.2 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวัดการกระจายข้อมูลของปัญหาการสอนภาษาไทยในรายข้อและรายด้าน
  - 2.3 ทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการสอนภาษาไทยตามสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม
  - 2.4 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่หลังจากพบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย จากการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ทดสอบที่เปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison Procedure)
แบบเซฟเฟ้ (Scheffé Method)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 สถิติพื้นฐาน

1.1.1 หาค่าร้อยละ

1.1.2 หาค่าเฉลี่ยโดยใช้สูตรดังนี้

(Ferguson, 1981 : 49)

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ = แทน ค่าเฉลี่ย

ΣX = แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = แทน จำนวนข้อมูล

1.1.3 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรดังนี้ (Ferguson, 1981 : 68)

$$S = \sqrt{\frac{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ΣX^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัว
ยกกำลังสอง

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ที่ตอบแบบสอบถาม

1.2 สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

1.2.1 คำนวณค่าการทดสอบค่าที (t-test)

ในการหาความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มี สาขาวิชาเลือกต่างกัน และวุฒิการศึกษาต่างกันโดยใช้สูตร (Hinkle, Wiersma and Jurs, 1982 : 214)

1.2.1.1 ในกรณีที่ความแปรปรวนเท่ากัน

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1-1)S_1^2 + (n_2-1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติในการแจกแจงแบบที

(t-distribution)

$\bar{X}_1$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มที่ 1

$\bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มที่ 2

S_1^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง
ที่ 1

S_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง
ที่ 2

n_1 แทน จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างที่ 1

n_2 แทน จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างที่ 2

df แทน ชั้นแห่งความอิสระ

1.2.2 คำนวณหาค่าการทดสอบเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีประสิทธิภาพในการสอนภาษาไทย ต่างกัน โดยใช้สูตร (Hinkle, Wiersma and Jurs, 1982 : 261)

$$F = \frac{MS_u}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ (F-distribution)

MS_u แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

1.2.3 การทดสอบเปรียบเทียบพหุคูณ เมื่อพบว่ามีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้วิธีการของเอฟเพ้ ใช้สูตรดังนี้ (Hinkle, Wiersma and Jurs, 1982 : 266)

$$F = \frac{(\bar{X}_i - \bar{X}_j)^2}{MS_w \left[\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right]}$$

เมื่อ F แทน ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ (F-distribution)

$\bar{X}_i, \bar{X}_j$ แทน ค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ที่นำมาเปรียบเทียบ

MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

n_i, n_j แทน จำนวนหน่วยตัวอย่างในแต่ละกลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบ

2. สถิติสำหรับทดสอบแบบสอบถาม

2.1 ค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้สูตร โรวินเนลลี และแฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hambleton, 1978 : 34-37 อ้างถึงใน บุญเชิด วิทยอนันตพงษ์, 2527 : 69)

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความ
นั้นกับประเด็นหลักของปัญหา

ΣR แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของ
ผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) โดยผู้สูตร (Edward, 1957 : 152-154 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2531 : 185)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ

$\bar{X}_H$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง

$\bar{X}_L$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ

S_H^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มสูง

S_L^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ

n_H แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

ในกลุ่มสูง

n_L แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

ในกลุ่มต่ำ

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธี
หาค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค
(Cronbach, 1970 : 161 อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด,
2535 : 96)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

K แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

S^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบ
สอบถามทั้งฉบับ